

Vážení čtenáři naší výroční zprávy,
Městské středisko ekologické výchovy při ZOO Liberec DIVIZNA působí v Liberci již dvanáctým rokem. Rok 2012 byl pro naše středisko poměrně významným a to z mnoha důvodů. Úspěšně jsme dokončili 3 rozsáhlé projekty (SEV DIVIZNA školám a SEV DIVIZNA pedagogům, které byly financovány z ESF O. P. V. K., a projekt Slunce v ZOO podpořeného z DBU). Zároveň jsme připravili další projektové žádosti na nové 3 projekty, které ovšem nebyly podpořeny. Projekty jsou to velmi potřebné, zajímavé a propracované, takže se budeme snažit najít na ně finanční prostředky i v následujícím období. Zájem o naše služby je nadále velký, což nás těší, ale zároveň zavazuje posouvat kvalitu našich poskytovaných služeb stále dopředu. Narážíme však na kapacitní limity, proto jsme se tento rok rozhodli věnovat i přípravě dalšího, tentokrát investičního, projektu výstavby Lesního informačního střediska na místě bývalého, dnes již zchátralého, lesního koupaliště nedaleko našeho sídla. V budoucnu bychom rádi celý prostor otevřeli veřejnosti a sami jej využívali k našim činnostem. K realizaci tohoto záměru vede dlouhá cesta a my jsme teprve na samém začátku. Ale věříme, že se nám to povede, třeba i s pomocí Vás, kteří naše středisko podporujete nebo využíváte našich služeb. Za to Vám jménem celého kolektivu moc děkují.
Ing. Aleš Kočí
vedoucí SEV DIVIZNA

KDO JSME?

SEV DIVIZNA je denní specializované pracoviště na podporu a realizaci environmentální výchovy a v této oblasti poskytuje následující služby:

- realizuje ekologické výukové programy pro děti z mateřských škol, žáky základních a středních škol. Výukové programy vedou zkušení a odborně zdatní lektori:
  - používáme interaktivní formy a metody,
  - preferujeme kontakt s přírodou a výchovu prožitkem,
  - reagujeme na aktuální témata,
  - pomáháme školám v realizaci průřezového tématu RVP – environmentální výchova.
- pořádá odborné semináře, exkurze či dílny pro studenty pedagogických fakult, pedagogické pracovníky, vedoucí dětských kroužků a oddílů, širokou veřejnost atp.
- zajišťuje metodickou pomoc koordinátorům EVVO na školách, metodickou pomoc pro zpracovávání ŠVP
- zpřístupňuje knihovnu publikací k ekologické výchově a půjčuje netradiční výukové pomůcky...
- komunikuje s ostatními organizacemi realizujícími EVVO v regionu i po celé republice
- koordinuje síť škol v Libereckém kraji se zájmem o ekologickou výchovu – program M.R.K.E.V.
- koordinuje mezinárodní program EKOŠKOLA pro Liberecký kraj
- koordinuje grantový a asistenční program Škola pro udržitelný život pro Liberecký kraj

Středisko ekologické výchovy DIVIZNA je členem Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina.

SEV DIVIZNA pro školní kolektivy – ekologické výukové programy

Náš lektorský tým nabízí mateřským, základním a středním školám širokou nabídku ekologických výukových programů, které mají podobu dvou až tříhodinových bloků či půldenních exkurzí. Všechny ekologické výukové programy se dotýkají průřezového tématu Environmentální výchova (v některých případech Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, popřípadě Osobnostní a sociální výchova), a reagují tak na platné RVP. V roce 2012 jsme nabízeli 44 druhů ekologických výukových programů. Novinkou pro tento rok byl ekologický výukový program „Příběh neobyčejného semínka“ pro 2. - 3. třídu ZŠ. Služeb našeho střediska využili také studenti z Pedagogické fakulty Technické univerzity. Nabídl jim ukázkou našeho programu jako inspiraci pro jejich další práci. Další studenti docházeli na náslechy programů pro děti a poskytli nám cenné zpětné vazby k programům. Několik náslechnů programů pro děti využila také ZŠ Lidická v Hrádku nad Nisou. Pedagogové tak získali inspiraci k tvorbě projektu na ekologizaci školy.

Celkem proběhlo 209 programů, kterých se zúčastnilo 3908 dětí, 40,7% se uskutečnilo v terénu. Celkem bylo odučeno 494,5 hodin.

	MŠ	ZŠ	SŠ	VŠ	CELKEM
počet programů	63	142	3	1	247
počet účastníků	1173	2671	42	22	4440

SEV DIVIZNA pro pedagogické pracovníky, studenty pedagogické fakulty a další zájemce

V roce 2012 uspořádalo SEV DIVIZNA celkem 29 vzdělávacích akcí pro pedagogické pracovníky, studenty pedagogických fakult, pracovníky školských zařízení a středisek ekologické výchovy, vedoucí zájmových kroužků i další zájemce z řad veřejnosti. Z těchto 29 akcí bylo 18 odborných seminářů, 5 tematických exkurzí s průvodcem, 4 tvořivé a inspirativní dílny, 1 krajská konference k EVVO a 1 třídní workshop. Celkem se všech akcí zúčastnilo 696 pedagogů, koordinátorů ekologické výchovy, studentů pedagogických fakult, pracovníků středisek ekologické výchovy a ostatní veřejnosti.

Workshop Environmentální výchova – nové cesty 2012 (proběhl v termínu 4. – 6. 10. 2012)

Třídenního programu pro pedagogy a studenty pedagogiky, ale i pro členy neziskových organizací se účastnilo 49 posluchačů. V teoretické části se objevila témata strategie a metodiky ekologické výchovy, v praktické části se učitelé zapojili do výukových programů pro žáky MŠ, ZŠ a SŠ. Během workshopů a ukázkových programů tak účastníci načerpali inspiraci pro práci v ekologické výchově a při besedách a diskusích dostali prostor pro sdílení zkušeností mezi jednotlivými školami, organizacemi a lektory. Cílem akce bylo:

* prostřednictvím prezentace nových myšlenek, projektů a aktivit v oblasti environmentální výchovy otevřít prostor pro diskusi o jejím dalším směřování v měnící se společnosti,

- * přivést účastníky k vystoupení ze zaběhnutých stereotypů v chápání a realizaci environmentální výchovy,
- * umožnit navázání kontaktů mezi jednotlivými skupinami realizujícími environmentální výchovu (SEV, školy, univerzitní pracoviště, občanská sdružení). Akce se konala již tradičně v Sedmihorkách u Turnova.

Síť škol v projektu M.R.K.E.V. (Metodika a realizace komplexní ekologické výchovy)

V rámci projektu M.R.K.E.V., který finančně podporuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, byla vytvořena síť škol, které si za jeden z cílů vzdělávání stanovily environmentální výchovu. V Libereckém kraji tento projekt koordinuje SEV DIVIZNA a v současné době je do něj zapojeno 751 škol z celé České republiky, z toho 48 škol je z Libereckého kraje. Účast v projektu školám zajišťuje pravidelnou rozesílku časopisu pro ekogramotnost Bedrník, informací i materiálů o ekologii a také trvalý přístup k aktuálním publikacím a pomůckám. Školy jsou informovány nejen o akcích zaměřených na ekologii v regionu, ale i o možnostech dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a financování rozvoje ekologické výchovy. Jednou ročně je pro školy v kraji pořádána krajská konference k ekologické výchově Liberecká M.R.K.E.V., kterou finančně podporuje také Liberecký kraj a Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina.

Krajská konference ekologické výchovy Liberecká M.R.K.E.V. 2012

Dvanáctá konference k ekologické výchově na základních školách v Libereckém kraji se konala na Základní škole Slovanka v České Lípě. Sešli se na ní zástupci škol a školských zařízení, aby společně vyslechli dvě odborné přednášky na téma VODA, účastnili se dílen se stejným zaměřením a ohlédli se za uplynulými 12 lety ekologické výchovy v Libereckém kraji. Nedílnou součástí konference byla i řada praktických příkladů dobré praxe ze škol. Setkání se zúčastnilo 49 zástupců ze škol a školských zařízení Libereckého kraje.

Program EKOŠKOLA

Mezinárodní program EKOŠKOLA spojující environmentální výchovu na škole s praktickými kroky vedoucími k ekologizaci provozu školy je již tradiční náplní nabídky SEV DIVIZNA školám. Při jeho naplňování úzce spolupracujeme s celorepublikovým koordinátorem o. s. TEREZA Praha. V roce 2012 jsme opět získali finanční podporu z rozpočtu Libereckého kraje. Také díky této podpoře se program EKOŠKOLA v našem kraji úspěšně rozvíjí už na třinácti školách. Koncem roku 2012 se do programu nově přihlásily čtyři školy, dvě z toho již absolvovaly výukový program EKOŠKOLA. Je potěšující, že i škola, která již podruhé obhájila titul EKOŠKOLA, jako je ZŠ Švermova Liberec, má neustálý zájem o vzdělávání svých žáků. I zde jsme v září 2012 zrealizovali 1 výukový program. Získali jsme tak 54 nově proškolených dětí, které si budou umět poradit s jednotlivými kroky programu EKOŠKOLA, jako jsou analýza nebo plán. Celkem 17 pedagogů nových škol bylo proškoleny při vstupním semináři PROGRAM EKOŠKOLA, který byl realizován 29. 11. 2012 v prostorách Městského střediska ekologické výchovy při ZOO Liberec DIVIZNA. Dvě školy, ZŠ Švermova, Liberec a ZŠ praktická, Sobotecká, Turnov, v tomto roce obhájily již dříve získané tituly Ekoškola.

Program Ekoškola je také mezinárodně uznávaným procesem certifikace. Dosažení titulu tak znamená pro školu nemalou prestiž.

Program Škola pro udržitelný život

Posláním programu Škola pro udržitelný život, který společně vyhláší Nadace Partnerství a SEVER Horní Maršov, je vzdělávání v oblasti udržitelného rozvoje a zapojení veřejnosti do konkrétních akcí směřujících ke zlepšení životního prostředí. V Libereckém kraji program koordinuje SEV DIVIZNA. Přihlásit se do něj mohou všechny školy v Libereckém kraji. Program školám pomáhá rozvíjet účast a spolupráci žáků ve věcech veřejných. Školy tím zároveň orientují výuku na řešení aktuálních problémů v daném místě. V roce 2012 bylo dokončeno 5 projektů: „Pod širým nebem“ ZŠ Stráž pod Ralskem, „Kouzelná zahrádka“ ZŠ a MŠ Huntířov, „Školní zahrada – místo pro poznávání, setkávání a relaxaci“ ZŠ Rokytnice nad Jizerou, „Koukejte, co tu roste! Aneb naučná stezka původních druhů keřů“ ZŠ a MŠ Jindřichovice pod Smrkem a „Cestička pro malé i velké“ ZŠ Lesní, Liberec. Díky podpoře Libereckého kraje mohly být i v roce 2012 podpořeny další tři projekty v celkové hodnotě Kč 150 000,-. Tyto projekty budou realizovány v průběhu školního roku 2012/2013 a jsou to: „Sejdeme se u školy II“ ZŠ Sokolovská, pracoviště Nám. Míru, Liberec, „Školní zahrada – místo pro poznávání, setkávání a relaxaci II „ ZŠ Rokytnice nad Jizerou a „Skautský koutek“ ZŠ Švermova, Liberec.

Pracovníci SEV DIVIZNA poskytují zapojeným školám odbornou asistenci při realizaci projektů.

SEV DIVIZNA nabízí školám bezplatné zapůjčení knih, metodických materiálů a pomůcek k environmentální výchově a návštěvu prožitkové stezky.

SEV DIVIZNA – akce pro veřejnost

SEV DIVIZNA mimo své akce pro veřejnost spolupracuje i na akcích s oddělením marketingu a vzdělávání ZOO Liberec. V roce 2012 jsme se aktivně zapojili například do realizace akce Den Země v ZOO či Strašidelná ZOO. Těchto akcí se v průběhu roku zúčastnilo několik stovek rodičů s dětmi.

Férová snídaně

10. 5. 2012 jsme uspořádali akci Snídaně pro Fair Trade – na podporu „férového obchodu“ v rozvojových zemích. Vařili jsme kávu, čaj i čokoládu od zemědělců z různých koutů Země pro zájemce z Liberce. Snídaně proběhla ve čtvrtek dopoledne na náměstí v centru města. Akce byla doprovázená výstavou o problematice férového obchodu. Celkem s námi posnídalo na 250 lidí.

Kola pro Afriku – kola trochu jinak

SEV DIVIZNA ve spolupráci s občanským sdružením FAUNUS uspořádalo 30. 7. 2012 akci, se kterou jsme se zapojili do celorepublikové kampaně na podporu sbírky Kola pro Afriku. Sbírkou pořádá obecně prospěšná společnost Kola pro Afriku. V rámci akce proběhlo uvítání pana Krupy, který jel na ručním kole kolem ČR a zastavil se v tento den v Liberci. Představili jsme projekt Kola pro Afriku příspěvků pořadatelů i malou výstavou fotografií. Součástí akce byla projížďka na kolech v centru města za účasti pana Krupy, pojatá jako happening. Akce se zúčastnilo přibližně 80 lidí.

Den bez aut – cyklojízda městem

20. 9. 2012 se uskutečnil již 11. ročník cyklojízdy v rámci Dne bez aut. Tuto akci pořádá občanské sdružení Cyklisté Liberecka a SEV DIVIZNA. Akce se zúčastnilo cca 60 cyklistů.

Setkání českých a saských podnikatelek

uspořádala za naší spolupráce Okresní hospodářská komora Liberec. 9. 11. 2012 k nám zavítalo na rukodělné dílny 22 podnikatelek ze Saska, vyzkoušely si ruční zpracování vlny, filcování a další řemeslné aktivity.

Program pro chráněnou dílnu DOLMEN

22. 11. 2012 SEV DIVIZNA uspořádalo pro chráněnou dílnu DOLMEN z Liberce rukodělný program na výrobu ručního papíru. Klientky si velmi pochvalovaly všechny aktivity. Byla domluvena další spolupráce.

Sbírka KOLA PRO AFRIKU

„Jsou na světě místa, kterým se můžeš přiblížit jen pěšky nebo na kole. V Africe jsou pro děti obtížně dostupné i školy. Darováním opotřebovaného jízdního kola můžeš i Ty změnit život dítěte v Africe.“

Zoologická zahrada Liberec prostřednictvím Střediska ekologické výchovy DIVIZNA a ve spolupráci s o. s. FAUNUS se zapojila aktivně do charitativní sbírky Kola pro Afriku. Uspořádali jsme 3 sběrné dny a nashromáždili kolem 150 kol různé kvality. Kola byla přebrána a opravena.

6. 12. 2012 se nám podařilo prvních cca 140 kol určených pro projekt Kola pro Afriku vypravit z Liberce do centrálního skladu v Ostravě - Koblov.

Díky firmě ERMEG jsme kola mohli skladovat zdarma v jejich hale a zároveň díky dobrovolníkům je opravovat a provádět základní servis a údržbu. Firma HELICAR nám kola zdarma odvezla! Všem

moc děkujeme a jsme rádi, že se nám to podařilo díky zapojení dobrovolníků a firem z Liberce. Kola pojedou do Gambie mezi prvními, protože jsou již prakticky připravena. Obecně prospěšná společnost Kola pro Afriku, která celou sbírku koordinuje, je chce odeslat hned v první várce kol směřujících pro děti do Afriky.

Projekt SLUNCE V ZOO

- ochrana klimatu a obnovitelné zdroje v ZOO Liberec“

Podpora tohoto demonstračního a osvětového projektu byla získána od Německé spolkové nadace pro životní prostředí v Osnabrücker (Deutsche Bundesstiftung Umwelt - DBU). Všechny zamýšlené aktivity v rámci projektu mají dva cíle:

- vzdělávání a osvětu pro širokou veřejnost (výchova k udržitelnému rozvoji) a zvyšování ekogramotnosti návštěvníků ZOO Liberec,
- demonstrace využití obnovitelných zdrojů (OZE).

Cílovou skupinou projektu jsou především žáci základních a středních škol a návštěvníci ZOO Liberec.

V rámci projektu vznikla v zoo demonstrační zařízení fotovoltaické elektrárny, malé vodní elektrárny a kolektorů na sluneční ohřev vody a pořídil se elektromobil na svoz odpadů a drobného materiálu. Vzniká malá „technická“ naučná stezka – vše je doplněno interaktivními informačními tabulemi.

V rámci projektu se 7. – 9. 11. 2012 uskutečnil závěrečný workshop, kterého se zúčastnilo 30 zástupců z Německa a České republiky (především pracovníků zoologických zahrad a akademické sféry). Na workshopu zazněly příspěvky o využití alternativních zdrojů energie v zoologických zahradách. Projekt byl řádně ukončen a vyúčtován ke konci roku 2012.

Projekty v Evropském sociálním fondu Operačním programu vzdělávání pro konkurenceschopnost

SEV DIVIZNA uspělo se dvěma granty v Evropském sociálním fondu Operačním programu vzdělávání pro konkurenceschopnost. Projekt SEV DIVIZNA školám byl úspěšně ukončen v prosinci 2011, projekt SEV DIVIZNA pedagogům pokračoval do června 2012:

Cílem projektu bylo vytvořit metodicky propracovanou nabídku dalšího vzdělávání pro pedagogy v oblasti EVVO, která bude propojovat globální témata s místními, pomůže v naplňování EV jako průřezového tématu školních vzdělávacích programů a pomůže vytvořit novou kvalitu DVPP v Libereckém kraji. SEV DIVIZNA realizací projektu podpořilo odborné kapacity a kompetence pedagogických pracovníků škol a školských zařízení v Libereckém kraji, výměnu zkušeností a dobré praxe mezi pedagogy, posílení pozice škol v komunitách. Další rozvoj pedagogů umožní nabídka vzdělávacích akcí na míru podle požadavků škol.

Konkrétně proběhlo v rámci projektu 63 vzdělávacích seminářů, seminářů pro školy na míru, tvořících a inspirativních dílen, odborných exkurzí a setkání pedagogů. Za tři roky jsme na všech těchto akcích proškolili 1047 pedagogů.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Finanční zpráva za rok 2011

Celkové neinvestiční výdaje/náklady	KČ
Příjmy/výnosy z vlastní činnosti – celkem	KČ
Dotace, příspěvky, dary – celkem	KČ
Příjmy/výnosy – celkem	KČ

Personální zajištění

Dědková Lenka, Horáková Martina, Hudcová Alice, Kočí Aleš, Krupová Jana (na MD), Nováková Miroslava (na MD), Štajnerová Eva, Tesař Jan, Zemánek Martin (do 31. 3. 2012), Kubínová Lenka – praktikantka (Technická univerzita Liberec), Tempírová Lenka – externí pracovnice

Poděkování patří všem, kteří pomáhali realizovat naše akce:

- **spolupracující organizace:** ARPOK o. p. s., Camp Sedmihorky, CEA Sluňákov, EnergySim, s.r.o., ERMEG s.r.o., FAUNUS o. s., Helicar a.s., Kola pro Afriku o.p.s., Lesy ČR, s. p. – Krajský inspektorát Liberec, Liberecký kraj – resort životního prostředí a zemědělství, Městské lesy Liberec, p.o., Ministerstvo životního prostředí České republiky, Na Zemi Brno, SEV Český ráj, SEVER – Horní Maršov, SPŠSE Liberec, Správa CHKO Jizerské hory, SSEE Pavučina a její členové, Technická univerzita Liberec, Tierpark Zittau, Venkovský prostor, o. p. s., WIDEBIKE s.r.o., ZŠ Lesní - Liberec, ZŠ Slovanka - Česká Lípa, a další

- **jednotlivci:** Bliml Jiří, Beran Leoš, Brodský Vojta, Cermanová Romana, Činčera Jan, Diblík Martin, Dolak Jan, Doubnerová Jitka, Gazda Richard, Gdulová Hana, Hajčec David, manželé Huškovi, manželé Horovi, kapela Hazard, Kajzarová Eva, Komrží Tomáš, Kotek Petr, Krajhanzl Jan, manželé Kulichovi, Moravec Zdeněk, Nevrlý Miloslav, manželé Nováčkoví, Ouředníková Michaela, Peterka Jaroslav, manželé Pickovi, Posolda Roman, Pudil Martin, Rákosník Roman, Rychtaříková Lenka, Rutkovský Jiří Bahňák, Řičář Ludvík, Semerád Jaroslav, Skácel Roman, Sládková Lucie, Slováčková Eva, Simm Otokar, Urbánek Jan, Vašina Leoš ml., Vošta Petr a mnoho dalších.

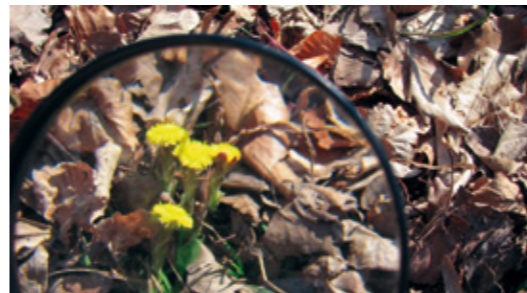
Zvláště děkujeme kolegům a dobrovolníkům ze ZOO Liberec za všestrannou pomoc a podporu.

SEV DIVIZNA

Městské středisko ekologické výchovy při ZOO Liberec
Masarykova 1347/31
460 01 Liberec 1

Telefony:

482 712 982 – DIVIZNA,
482 710 616 – ústředna zoo
www.zooliberec.cz/divizna,
www.divizna.eu

Vydala Zoologická zahrada Liberec, příspěvková organizace. Vytisknuto na recyklovaném papíru. Ilustrace: Jiří Vydra. Foto: archiv SEV DIVIZNA, Jan Kubánek. Grafická úprava: Jan Kubánek.

DIVIZNA
LIBEREC

SEV DIVIZNA
VÝROČNÍ ZPRÁVA
2012

